

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત વડી અદાલતમાં અમદાવાદ ખાતે

સ્પે. સિવિલ એપ્લીકેશન નં ૧૪૨૨૫/ ૨૦૧૪

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના
૫.	શું તે સિવિલ જજને મોકલવાનું છે?	ના

--	--	--

=====

ઝાલા જયેન્દ્રસિંહ સતુજી – સગીર....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧....પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

હાજરી:

શ્રી નિરાલ આર મેહતા, અરજદાર(ઓ) ક્રમાંક ૧ તરફથી વકીલ

શ્રી. જયનીલ એસ પરીખ, અરજદાર(ઓ) ક્રમાંક ૧ તરફથી વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફથી સહાયક શાસકીય વકીલ સુશ્રી શ્રુતિ પાઠક

પ્રતિવાદી(ઓ) ક્રમાંક ૨ માટે ડી.એસ. દ્વારા નોટિસ તામીલ કરાઈ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી

તારીખ : ૧૪/૧૧/૨૦૧૪

મૌખિક ચુકાદો

૧. નિયમ. સુશ્રી શ્રુતિ પાઠક, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ, પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૧ માટે નિયમની નોટિસની સેવા માફ કરે છે. પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ (તલાટી-કમ-મંત્રી, કોઠા ગ્રામ પંચાયત) ને સીધી સેવા દ્વારા ૧૪.૧૦.૨૦૧૪ના રોજ સેવા કરવામાં આવી છે, પરંતુ આજદિન સુધી તેણે હાજરી નોંધાવવાનું પસંદ કર્યું નથી. તેથી, કારણ કે એવું જણાય છે કે ઉક્ત પ્રતિવાદીને અરજીએનો વિરોધ કરવામાં રસ નથી, તેને નિયમની નોટિસ જારી કરવાની કોઈ આવશ્યકતા નથી. કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લઈને તથા સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલશ્રીઓની સંમતિથી, આ અરજીએ અંતિમ રીતે સાંભળવામાં આવી રહી છે અને તેનો નિર્ણય કરવામાં આવે છે.

૨. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ અરજી, અરજદારે નીચે દર્શાવેલી પ્રાર્થનાઓ સાથે રજૂ કરી છે:

“(એ) આ માનનીય અદાલત કૃપા કરીને વિશેષ દીવાની અરજી સ્વીકારવા પ્રસન્ન થાય

(બી) કૃપા કરીને પ્રતિવાદી સત્તાધિકારી સામે મંડેમસનો રિટ અથવા મંડેમસના સ્વરૂપનો રિટ અથવા અન્ય યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા વિનંતી છે, તા. ૦૫.૦૮.૨૦૧૪ના વિવાદિત આદેશ, અનુબંધક-ડી, ને રદ કરીને અને વધુમાં પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીને અરજદારના જન્મ પ્રમાણપત્રમાં સુધારો કરીને તેની જન્મતારીખ ૧૫.૦૮.૧૯૯૭ તરીકે દર્શાવવાનો નિર્દેશ કરીને.

(સી) ઉપરોક્ત ક્રમાંકિત રિટ અરજીની પ્રવેશ, નિકાલ અને અંતિમ સુનાવણી બાકી હોય તે દરમિયાન, આ માનનીય અદાલત પ્રતિવાદીને અરજીકર્તાનું જન્મ પ્રમાણપત્ર સુધારી તેમાં તેની જન્મતારીખ ૧૫.૦૮.૧૯૯૭ દર્શાવવા દિશાનિર્દેશ આપી અંતરિમ રાહત મંજૂર કરવા કૃપા કરે.

(ડી) ન્યાયના હિતમાં આ માનનીય અદાલતને જે અન્ય અને વધુ રાહત(ઓ) મંજૂર કરવા યોગ્ય જણાય તે”

૩. અરજદાર સગીર છે અને તેના પિતા મારફતે હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેનો જન્મ ૧૫.૦૮.૧૯૯૭ના રોજ થયો હતો. તે સમયે, અરજદારનું નામ અને અન્ય વિગતો જન્મ અને મૃત્યુના રજિસ્ટરમાં એક સગા દ્વારા નોંધાવવામાં આવી હતી. અજાણતા થયેલી સદ્ભાવપૂર્ણ ભૂલને કારણે, અરજદારની જન્મતારીખ જન્મપ્રમાણપત્રમાં ૧૫.૦૮.૧૯૯૭ના બદલે ૦૧.૧૦.૧૯૯૭ તરીકે નોંધાઈ ગઈ છે. જોકે, અરજદારના અન્ય તમામ પ્રમાણપત્રોમાં, જેમ કે શાળા છોડ્યાનું પ્રમાણપત્ર, અરજદારની સાચી જન્મતારીખ એટલે કે ૧૫.૦૮.૧૯૯૭ નોંધવામાં આવી છે. ઉપરોક્ત જન્મતારીખની અસંગતતાને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારના પિતાએ તા. ૧૬.૦૭.૨૦૧૪ના રોજ પ્રતિવાદી નં. ૨ને અરજી કરી હતી, જે જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી અધિનિયમ, ૧૯૬૯ની કલમ ૧૫ હેઠળની સક્ષમ સત્તા છે (સંક્ષેપમાં “અધિનિયમ”). વિવાદિત પ્રમાણપત્ર/આદેશ તા. ૦૫.૦૮.૨૦૧૪ દ્વારા, અરજદારની અરજી આ આધારે નામંજૂર કરવામાં આવી કે અદાલતનો

આદેશ પ્રાપ્ત કર્યા પછી જ સુધારો કરી શકાય. ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈ, અરજદારે હાલની અરજી દ્વારા આ અદાલતનો આશરો લીધો છે.

૪. અરજદાર તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.એસ. પરીખે રજૂઆત કરી છે કે પ્રતિવાદી નં. ૨ દ્વારા જારી કરાયેલ વિવાદિત પ્રમાણપત્ર / આદેશ રદ કરવામાં આવવો જોઈએ, કારણ કે જન્મપ્રમાણપત્રમાં રહેલી ખોટી તારીખમાં સુધારો કરવા માટે તેની ઉપર નિહિત કરાયેલ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ ઉક્ત પ્રતિવાદીએ કર્યો નથી. પરિણામે, ઉક્ત પ્રતિવાદી તેની વૈધાનિક ફરજો નિભાવવામાં તેમજ કાયદા દ્વારા તેને સોંપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે, જેના કારણે ન્યાયનો ગંભીર ભંગ થયો છે.

૫. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ મુદ્દો હવે પુનઃવિચાર માટે ખુલ્લો રહ્યો નથી અને આ અદાલતે નીતાબેન નરેશભાઈ પટેલ વિ. (ધ) સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત અને અન્ય — ૨૦૦૮(૧) જી.એલ.એચ. ૫૫૬ ના કેસમાં એવું ઠરાવ્યું છે કે જ્યારે સક્ષમ સત્તા સંસ્થાકીય કાયદા દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, ત્યારે તે સત્તાને સંસ્થાકીય કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર કાર્ય કરવા માટે પરમાદેશનો રિટ નિશ્ચિતપણે જારી કરી શકાય છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજામાં કરવામાં આવેલી પ્રાર્થનાઓ મંજૂર કરવામાં આવે.

૬. સુશ્રી શ્રુતિ પાઠક, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ, રજૂ કરે છે કે નીતાબેન નરેશભાઈ પટેલ વિ. (ધ) રાજ્ય ગુજરાત અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદામાં પ્રતિપાદિત કાનૂની સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, અદાલત યોગ્ય આદેશ પસાર કરી શકે.

૭. આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે, અરજીમાં કરાયેલ નિવેદનો તેમજ તે સાથે જોડાયેલા દસ્તાવેજો, જેમાં પડકારાયેલ પ્રમાણપત્ર/આદેશનો પણ સમાવેશ થાય છે, તેમનું અવલોકન કર્યું છે. આ સંદર્ભમાં, અધિનિયમની કલમ ૧૫ ની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે, જે જન્મ અને મૃત્યુના નોંધપોથીમાં કરાયેલ નોંધની સુધારણા અથવા રદ કરવાની સત્તા પ્રદાન કરે છે. ઉક્ત જોગવાઈ નીચે મુજબ છે:

૧૫. જન્મ અને મૃત્યુના નોંધપોથીમાં નોંધની સુધારણા અથવા રદબાતલ – જો રજિસ્ટ્રારને સંતોષ થાય તે રીતે સાબિત થાય કે આ અધિનિયમ હેઠળ તેની દ્વારા રાખવામાં આવતી કોઈ પણ નોંધપોથીમાં જન્મ અથવા મૃત્યુ અંગેની કોઈ નોંધ સ્વરૂપમાં અથવા સારતત્ત્વમાં ખોટી છે, અથવા તે કપટપૂર્વક અથવા અયોગ્ય રીતે કરવામાં આવી છે, તો રાજ્ય સરકાર દ્વારા એવા નિયમો બનાવવામાં આવ્યા હોય તેના આધીન રહીને, જેમાં એવી નોંધો કઈ શરતો હેઠળ અને કયા સંજોગોમાં સુધારી અથવા રદ કરી શકાય તે અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય, તે મૂળ નોંધમાં કોઈ ફેરફાર કર્યા વિના, હાંસિયામાં યોગ્ય નોંધ કરીને ખામી સુધારી શકે

અથવા નોંધ રદ કરી શકે છે, અને તે હાંસિયાની નોંધ પર સહી કરશે તથા તેમાં સુધારણા અથવા રદબાતલની તારીખ ઉમેરશે.

૮. તેના ઉપરાંત, તેના સંદર્ભમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવી શકે છે

જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી માટેના ગુજરાત નિયમો, ૨૦૦૪ ના નિયમ ૧૧ માં જન્મ અને મૃત્યુના રજિસ્ટરમાં થયેલ નોંધમાં સુધારો અથવા રદ કરવાની પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. આ નિયમ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે:

"૧૧. જન્મ અને મૃત્યુના નોંધપોથીમાંની નોંધમાં સુધારો અથવા રદ કરવું:

(૧) જો રજિસ્ટ્રારને એવો અહેવાલ આપવામાં આવે કે નોંધપોથીમાં લેખનિક અથવા ઔપચારિક ભૂલ કરવામાં આવી છે, અથવા એવી ભૂલ અન્ય રીતે તેની નોંધમાં આવે અને જો નોંધપોથી તેની કબજામાં હોય, તો રજિસ્ટ્રાર આ બાબતની તપાસ કરશે અને જો તે સંતોષ પામે કે આવી કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી છે, તો તે અધિનિયમની કલમ ૧૫ માં જોગવાયેલ મુજબ નોંધને સુધારીને અથવા રદ કરીને તે ભૂલ સુધારશે અને જે નોંધમાં ભૂલ દર્શાવવામાં આવી હોય તથા તે કેવી રીતે સુધારવામાં આવી છે તે દર્શાવતો ઉતારો જન્મ અને મૃત્યુના જિલ્લા રજિસ્ટ્રારને મોકલશે.

(૨) ઉપનિયમ (૧) માં ઉલ્લેખિત કિસ્સામાં, જો નોંધપોથી રજિસ્ટ્રારના કબજામાં ન હોય, તો તે જન્મ અને મૃત્યુના જિલ્લા રજિસ્ટ્રારને અહેવાલ કરશે

અને સંબંધિત નોંધપોથી મંગાવશે અને બાબત અંગે તપાસ કર્યા બાદ, જો તેને સંતોષ થાય કે આવી કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી છે, તો તે જરૂરી સુધારો કરશે.

(૩) ઉપનિયમ (૨) માં ઉલ્લેખિત તેવી કોઈપણ સુધારણા, રજિસ્ટ્રાર પાસેથી નોંધપોથી પ્રાપ્ત થાય ત્યારે, જન્મ અને મૃત્યુના જિલ્લા નોંધણિકાર દ્વારા પ્રતિહસ્તાક્ષરિત કરવામાં આવશે.

(૪) જો કોઈ વ્યક્તિ એવો દાવો કરે કે જન્મ અને મૃત્યુના રજિસ્ટરમાંની કોઈ નોંધ તત્વતઃ ખોટી છે, તો પ્રકરણના તથ્યોનું જ્ઞાન ધરાવતા બે વિશ્વસનીય વ્યક્તિઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ, ભૂલનું સ્વરૂપ અને પ્રકરણના સાચા તથ્યો દર્શાવતું તે વ્યક્તિએ રજૂ કરેલ જાહેરનામું પ્રાપ્ત થતાં, રજિસ્ટ્રાર અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળ નિર્ધારિત રીત પ્રમાણે તે નોંધમાં સુધારો કરી શકે છે.

(૫) ઉપનિયમ (૧) અને ઉપનિયમ (૪) માં સમાવિષ્ટ કોઈ પણ બાબત હોવા છતાં, રજિસ્ટ્રાર તેમાં ઉલ્લેખિત પ્રકારની કોઈપણ સુધારાની જરૂરી વિગતો આપતી અહેવાલ જન્મ અને મરણના જિલ્લા રજિસ્ટ્રારને કરશે.

(૬) જો રજિસ્ટ્રારના સંતોષ માટે આ બાબત સાબિત થાય કે જન્મ અને મરણના રજિસ્ટરમાં થયેલી કોઈ નોંધ કપટપૂર્વક અથવા અયોગ્ય રીતે કરવામાં આવી છે, તો તે અધિનિયમની કલમ ૨૫ હેઠળ આ બાબતે મુખ્ય રજિસ્ટ્રાર દ્વારા સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશથી અધિકૃત કરવામાં આવેલા અધિકારીને જરૂરી વિગતો આપતી અહેવાલ રજૂ કરશે અને તેની પાસેથી સાંભળ્યા પછી બાબતમાં જરૂરી કાર્યવાહી કરશે.

(૭) આ નિયમ હેઠળ જેમાં કોઈ નોંધમાં સુધારો કરવામાં આવે અથવા તે રદ

કરવામાં આવે, તે દરેક કેસમાં, અધિનિયમની કલમ ૮ અથવા કલમ ૯ હેઠળ માહિતી આપનાર વ્યક્તિના કાયમી સરનામે તેની જાણ મોકલવી જોઈએ.”

૯. ઉપર પુનઃઉત્પાદિત કલમ ૧૫ અને નિયમ ૧૧ ના સંયુક્ત અવલોકનથી કોઈ જ પ્રકારનો સંદેહ રહેતો નથી કે પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ ને જન્મ અને મરણના રજીસ્ટરમાં કરેલી નોંધમાં અને તેથી જન્મપ્રમાણપત્રમાં સુધારો કરવાની સત્તા સોંપવામાં આવી છે.

૧૦. નીતાબેન નરેશભાઈ પટેલ વિ. (ધ) સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં, આ અદાલતે વર્તમાન મામલાને સમાન મામલાઓમાં સક્ષમ સત્તાધિકારીએ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા ઇનકાર કરવાના પ્રશ્નનો વિગતવાર વિચાર કર્યો છે અને નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૨૬. આ રીતે, સંક્ષેપમાં, તથ્યાત્મક અને કાનૂની રજૂઆતોમાંથી તથા અગાઉના પરિચ્છેદમાં પહોંચવામાં આવેલા નિષ્કર્ષોમાંથી જે બહાર આવે છે તે નીચે મુજબ છે:

(એ) ૧૮૮૬ના ૨૬ થયેલ અધિનિયમની કલમ ૨૮ની જોગવાઈઓ તથા ૧૯૬૯ના અધિનિયમની કલમો ૨૯ અને ૩૧માં સમાવાયેલ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં, જેના દ્વારા જન્મ અને મૃત્યુના રજીસ્ટરમાં નોંધોની સુધારણા/૨૬ કરવાની પૂર્વવર્તી જોગવાઈ, જે અસંગત નથી, તે નવા અધિનિયમની કલમ ૧૫માં યથાવત્ રાખવામાં આવી છે અને તેથી સત્તાધિકારીને જન્મ અને મૃત્યુના

રજિસ્ટરમાં થયેલી ભૂલભરેલી નોંધોને સુધારવાનો અધિકાર છે, એવામાં પણ કે જ્યાં નોંધણી ૧.૪.૧૯૭૦ પૂર્વે કરવામાં આવી હોય, એટલે કે તે તારીખે જ્યારે ૧૯૬૯નો નવો અધિનિયમ અમલમાં આવ્યો હતો, અને ભૂલની સુધારણા ત્યારબાદ માંગવામાં આવે.

(બી) ઈ.સ. ૧૯૬૯ ના અધિનિયમની કલમ ૧૫, જેને રાજ્યના નિયમો, ૨૦૦૪ ના નિયમ ૧૧ સાથે તેમજ ભારત સરકારના ગૃહ બાબતોના મંત્રાલયના રજિસ્ટ્રાર જનરલની હેન્ડબુકના પ્રકરણ ૯ ની કલમ ૯.૬ અને ૯.૭ તથા પ્રાદેશિક ગુજરાતી ભાષામાં સમાયેલ માર્ગદર્શિકાના પ્રકરણ ૫ ની કલમ ૫.૮ સાથે વાંચવામાં આવે, તે મુજબ સત્તાધિકારીને ખોટી નોંધોમાં સુધારો કરવા અથવા તેને રદ કરવા માટે પૂરતી સત્તા અપાઈ હતી અને કયા પ્રકારની ભૂલો સુધારવામાં આવી શકે તે માટે સંપૂર્ણ પદ્ધતિની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.

(સી) ૧૯૬૯ના અધિનિયમની કલમ ૧૫ જન્મ અને મૃત્યુના રજિસ્ટ્રારને સ્વરૂપમાં અથવા તત્ત્વમાં થયેલી કોઈપણ ભૂલયુક્ત નોંધ અથવા છેતરપિંડીપૂર્વક અથવા અયોગ્ય રીતે કરવામાં આવેલી કોઈપણ નોંધમાં સુધારો કરવાની સત્તા આપે છે. ૨૦૦૪ના નિયમોના નિયમ ૧૧માં, અને વિશેષ કરીને ઉપનિયમ ૧માં, કોઈપણ નોંધમાં આવેલી કોઈપણ એવી ભૂલ માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે જે લિપિકીય અથવા ઔપચારિક હોઈ શકે; અને ઉપરોક્ત નિયમ ૧૧ના ઉપનિયમ ૪માં એવી કોઈપણ નોંધનો ઉલ્લેખ છે જે તત્ત્વતઃ ભૂલયુક્ત હોઈ શકે; તથા નિયમ ૧૧ના ઉપનિયમ ૬માં એવી કોઈપણ નોંધનો

ઉલ્લેખ છે જે છેતરપિંડીપૂર્વક અથવા અયોગ્ય હોય, અને તેનું સુધારણું રજિસ્ટ્રાર દ્વારા કરવાનું હોય છે; અને તે માટે વિગતવાર પ્રક્રિયા આપવામાં આવી છે, જે આવી નોંધ કેવી રીતે અને કઈ રીતથી સુધારવાની અથવા રદ કરવાની તથા ઉચ્ચ અધિકારીને અહેવાલ કરવાની પદ્ધતિ અને રીત નિર્ધારિત કરે છે, જેથી નોંધણી અધિકારીઓ દ્વારા સત્તાના દુરુપયોગને નકારી શકાય. આથી, ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના રજિસ્ટ્રાર જનરલની હસ્તપુસ્તિકાના પ્રકરણ ૮ની કલમ ૯.૬ અને ૯.૭ નોંધોના સુધારા અને રદ કરવા અંગે જોગવાઈ કરે છે, અને તેમાં લિપિકીય અથવા ઓપચારિક ભૂલ, તત્વની ભૂલ અથવા છેતરપિંડીપૂર્વક અથવા અયોગ્ય નોંધનો સમાવેશ થાય છે; અને એકવાર તત્વની કોઈ ભૂલ સુધારવાની હોય, ત્યારે તેમાં એવી પ્રકૃતિની ભૂલનો સમાવેશ થાય છે જે તત્વ અથવા સ્વરૂપની ભૂલ હોય. અધિનિયમ હેઠળ રાજ્ય સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પ્રકાશિત પ્રાદેશિક ભાષાની માર્ગદર્શિકાના પ્રકરણ પની કલમ ૫.૮માં પણ સમાન પ્રકારની ભૂલોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

(ડી) ઉપરોક્ત કાયદાસિદ્ધાંતને આ અદાલતના બે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૯૫/૧૯૯૯ અને ૨૩૧/૨૦૦૧ માં મુદ્દા ફેઝલ અને ફક્ષીલાબાનુ સુલેમાન ઈબ્રાહિમ વિરુદ્ધ રજિસ્ટ્રાર, બર્થ એન્ડ ડેથ રાજકોટ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન (સુપ્રા) ના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણયોથી વધુ બળ મળે છે; તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ૧૯૬૯ ના અધિનિયમની કલમ ૧૫ માં આવેલ “સ્વરૂપ અથવા તત્વમાં ભૂલભરેલું” એવો શબ્દપ્રયોગ વિશાળ વ્યાપ ધરાવતો છે અને તે માત્ર

સામાન્ય ટાઈપની ભૂલો અથવા લિપિકીય ભૂલો સુધી મર્યાદિત નથી, તથા કોઈ માર્ગદર્શિકા અથવા પરિપત્ર ૧૯૬૯ ના અધિનિયમની કલમ ૧૫ અને રાજ્ય નિયમો, ૨૦૦૪ ના નિયમ ૧૧ (૧) થી (૭) હેઠળ કલ્પાયેલ મુજબ નોંધપોથીમાં સ્વરૂપ અથવા તત્ત્વમાં ભૂલભરેલી એન્ટ્રીઓમાં સુધારો કરવાની રજીસ્ટ્રારની સત્તાઓ કમી કરી શકતા નથી.

(ઈ) જ્યારે અધિનિયમની કલમ ૧૫ અને રાજ્ય નિયમો, ૨૦૦૪ ના નિયમ ૧૧ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે સશક્ત સત્તાધિકારી તે કરવા ઇનકાર કરે છે, ત્યારે સત્તાધિકારીને યોગ્ય દિશાનિર્દેશો જારી કરવા માટે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ રિટ અરજી ગ્રાહ્ય રહે છે.

(એફ) પ્રાધિકરણને આપવાના નિર્દેશોની જાત અને પ્રકાર દરેક કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓ તેમજ પ્રાધિકરણ દ્વારા પીડિત વ્યક્તિઓના કાનૂની હકોના ઇનકારની પ્રકૃતિ પર આધાર રાખે છે.

(જી) કે ૧૯૬૯ ના અધિનિયમની કલમ ૨૭ પણ સત્તાઓના પ્રત્યાયોજનને લગતી છે અને કલમ ૩૨ સંબંધિત સરકારને અડચણો દૂર કરવાની સત્તા આપે છે અને તેથી, યોગ્ય સરકાર અથવા જે કોઈ સત્તાધિકારીને સત્તાઓ પ્રત્યાયોજિત કરવામાં આવી હોય તે અધિનિયમની યોજનાના અનુસારે કાર્યવાહી કરી શકે છે અને તે મુજબ યોગ્ય નિર્દેશો આપી શકાય છે.

(એચ) ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણ નિયમાવલી, ૧૯૭૪ ની નિયમ ૧૨(એ) માંથી ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓ જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, તારીખ મુજબનું કાયદો સૂરત જેસોમલ ખાંચંદાણી (ઉપરોક્ત) અને ઠાકોર નિલેશ શિશિરભાઈ (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં જે રીતે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે, તે પ્રમાણે શાસિત થાય છે.

(૧) પાસપોર્ટ અધિનિયમ, ૧૯૬૭ અને નિયમો, ૨૦૦૦માંથી ઉત્પન્ન થતા મુદ્દાઓ સુધીની બાબતમાં, આજની તારીખે કાયદો રીજનલ પાસપોર્ટ ઓફિસર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં દર્શાવ્યા મુજબ શાસિત છે, કારણ કે એલ.પી.એ. નં. ૧૬૭૩/૨૦૦૬ ને તા. ૩૦.૭.૨૦૦૭ના આદેશ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી છે, જેના દ્વારા વિશેષ નાગરિક અરજી નં. ૨૭૧૬/૨૦૦૬માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો ચુકાદો સ્થગિત કરવામાં આવ્યો છે. ”

(ભાર મૂકવામાં આવેલ છે) ૧૧. ઉપર ઉદ્ઘૃત થયેલા ચુકાદામાં પ્રતિપાદિત કાનૂની સિદ્ધાંતો વર્તમાન કેસમાં સીધેસીધા લાગુ પડશે. આ નોંધવું નિરાશાજનક છે કે, આ અદાલતે વિવિધ પ્રસંગોએ એવા આદેશોને રદ કરતાં અનેક ચુકાદાઓ આપ્યા હોવા છતાં, જેઓ દ્વારા સક્ષમ સત્તાધિકારીએ ધારાથી તેની પાસે નિહિત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો, તેમ છતાં એ જ પ્રકારના રૂઢિબદ્ધ આદેશો વારંવાર પસાર કરવામાં આવી રહ્યા છે, જેમાં કાયદા દ્વારા નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે. તેથી, રાજ્ય સરકારને યોગ્ય પગલાં લેવા માટે નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે, જેથી આ બાબતમાં આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓ અધિનિયમ હેઠળના

સક્ષમ સત્તાધિકારીઓના ધ્યાન પર લાવવામા આવે અને અગાઉથી જ નિર્ધારિત થઈ ચૂકેલા મુદ્દા અંગે સતત બહુવિધ વિવાદિત કાર્યવાહીનો અંત આવે. તેથી, પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૧ ને તે મુજબ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૧૨. હાલની અરજીએ સંદર્ભે પડકારાયેલ આદેશ/પ્રમાણપત્ર જેટલો પ્રશ્ન છે, તેનાં અવલોકનથી સ્પષ્ટ થાય છે કે પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ એ માત્ર અદાલત પર ભાર મૂકીને, કાયદા દ્વારા તેમાં નિહિત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કર્યો છે. જ્યારે કાયદાએ ઉક્ત પ્રતિવાદીને સત્તા પ્રદાન કરી છે, ત્યારે તે સત્તાનો ઉપયોગ વિવેકપૂર્ણ રીતે અને કાયદા અનુસાર કરવો તેની ફરજિયાત જવાબદારી બને છે. પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ એ કાયદા અનુસાર કાર્ય કરીને અરજદારની અરજીનો નિર્ણય કરવાનો ઇનકાર શા માટે કર્યો છે તે માટે કોઈ ન્યાયસંગત કારણ નથી. તેથી, પડકારાયેલ આદેશ/પ્રમાણપત્ર રદ કરવામાં આવવા યોગ્ય છે.

૧૩. તદનુસાર, અરજીફરિયાદ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. દિનાંક ૦૫.૦૮.૨૦૧૪ નો આક્ષેપિત આદેશ/પ્રમાણપત્ર રદ કરવામાં આવે છે. પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ ને આ અદાલતના આદેશની નકલ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ચાર અઠવાડિયાની અવધિમાં, અરજદારના પિતાએ કરેલી અરજીનો કાયદા અનુસાર અને નવેસરથી નિર્ણય કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૧૪. ઉપરોક્ત હદ સુધી નિયમ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ કરવામાં આવશે નહીં.

(શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી,ન્યાયમૂર્તિ)

*The translation of this judgment has been provided by M/s
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.